

Op school laat ik aan de leerlingen de tv-film
'Mijn zoon is een jihadist' zien.
Het gaat over een Marokkaans-Nederlands gezin,
waarvan de vader werkt in een slachtfabriek
en de oudste zoon, Mourad,
onder invloed staat van de radicale islam.
Via internet en een stel vrienden
raakt hij in de ban van de strijd in Syrië
en wat zijn vader ook probeert,
met honing en met azijn,
hij is er niet van af te krijgen.
Op een dag zit hij daadwerkelijk in Raqqa,
en legt hij via Skype contact met zijn familie.
Hij zegt dat hij alle verleidingen heeft weerstaan,
dat ze trots op hem zouden moeten zijn,
dat hij een ware moslim is,
dat ze orde en vrede gebracht hebben
en dat alle vrouwen zedig gekleed over straat gaan. Zedig.
Jullie zouden hierheen moeten verhuizen.
En o ja, ik heb geld nodig, kunt u duizend gulden overmaken.
Zonder geld kan ik hier niets.
Zijn vader gaat op geen van zijn woorden in
maar roept alleen gepijnigd zijn naam
tijdens het skypegesprek.
Mourat, Mour'at, Mour'at!
De volgende dag sneuvelt Mourat, 17 jaar oud.

Twee dingen zijn belangrijk hierin:
de vraag waar voor jou het paradijs ligt
en wat jij dienovereenkomstig verzoeken noemt.
En dat er iemand is, die je bij name kent,
die je bij je naam roept en noemt,
zoals een goede vader of moeder, moslim of christen.

Wij zouden niet willen wonen in het 'paradijs' van IS.
Wij zien het als een beproeving dat niet te doen:
je overgeven aan radicalistische idealen.
Als het toch over de duvel gaat,
dan dat niet: lever je nooit uit aan vreemde idealen.
Maar ja, het is verkiezingstijd
en soms is het oorlog
soms gebeurt het toch:
dat de partij met de grofste idealen

de meeste aantrekkingskracht heeft;
dat mensen als Mourat, maar ook autochtone Nederlanders
hun oren laten hangen naar radicalisme en populisme,
naar wat ver af staat
van de basis
van naastenliefde en respect.

Het is vandaag het begin van de 40 dagen.
Jezus wordt beproefd en verzocht in de woestijn.
Maar wat zijn beproevingen eigenlijk?
Wat bedoelt de Bijbel ermee
en hoe ervaren wij deze dingen?

Ik denk dat we allemaal een aantal 'beproevingen' kennen:
als je langere tijd ziek bent bijvoorbeeld.
of een tijd zonder baan zit
of zonder partner.
Een beproeving kan ook je schoonfamilie zijn
de bekende stiefvader of –moeder,
met wie je liever niet onder een dak wilt verkeren,
maar ja...

In zekere zin zouden we kunnen zeggen:
l e v e n, menselijk leven staat gelijk aan
beproevingen doorstaan.
Een bekende Bachcantate zingt:
'Wir müssen durch viel Trübsal
in das Reich Gottes eingehen'
De dingen van het leven
ontnemen ons soms de adem;
alle problemen en moeilijkheden op onze weg.
Kun je dan blijven vasten en bidden?
Nee zeggen, zoals Jezus, vanuit een dieper ja?

Hoe bewaar je de vreugde,
je zelfrespect?
Ook als je je achtergesteld of gekwetst voelt,
zoals veel ontevreden Nederlanders,
als je het gevoel hebt dat je keel wordt dichtgeknepen?

Heeft beproeving niet altijd met de woestijn te maken?
Komt het er niet het meest op aan
als je het gevoel hebt dat je in de woestijn verkeert?
Waar vind je dan die andere, tweede adem
van stilte en rust,
van overgave en gebed
van trouw en volharding?

Ga je daarvoor niet naar de kerk, niet óók naar de kerk:
om op adem te komen,
om die tweede adem te vinden
van Gods Geest?

Bekend van Luther zijn twee dingen (in dit Lutherjaar 2017
dat we op 22 maart op bijzondere wijze hopen te vieren).
Dat hij zij: probatio en oratio = beproeving en gebed maken de christen
en dat hij zijn inktpot gooide
op de Wartburg naar de duivel
toen hij zich door de satan beproefd wist,
onder de uitroep:
Ich bin getauft! Ik ben gedoopt.

Dat brengt ons verder.
Onze doop.
Dat is het moment dat je bij je naam genoemd wordt.
Zoals Mourat door zijn vader.
Door onze doop is onze naam met Gods naam genoemd en verbonden.
Door onze doop zijn wij kind van God.
Dat is wat wij zijn. In het diepst van ons hart.
In de kern van onze ziel.
Hoeveel lagen daar ook overheen liggen.
Wij zijn gekend en bemind.
De hemelse Vader herbergt ons
om Jezus' wil
bij de dood vandaan.

Zodat wij mogen zeggen:
*Wat kan ons scheiden
wie kan ons schaden
Liefde die ons hebt liefgehad.
Niets is ten kwade
wat wij ook lijden,
Gij houdt ons bij de hand gevat.*

Ook Jezus, vertelt de evangelist Matteüs,
wordt niet zomaar in de woestijn geleid
om te worden verzocht,
maar volgend op zijn doop.
Direct volgend op die stem uit de hemel
bij zijn doop in de Jordaan:
'deze is mijn geliefde Zoon, hoort naar hem'.
Direct nadat Jezus gedoopt is
en bekleed met Gods geest,
trekt hij de woestijn van Judea in,
om te vasten en te bidden,

om zijn roeping vast te maken
en de weg van Israël te vervullen.
Alles wat over ons geschreven staat...

En alles hangt met alles samen:
was Mozes niet veertig dagen en veertig nachten
op de berg met God?
Was Elia niet veertig dagen in de woestijn
op weg naar de Horeb?
Zo ook het volk bij de uittocht:
twee keer veertig jaar op weg door de woestijn
naar het beloofde land.

De concentratie die Jezus zoekt
op zijn doop en zalving met Gods Geest
in de woestijn,
heeft alles te maken met de weg van Israël.
Met de traditie van bevrijding,
de tora, het Woord ten leven.

De liefde tot God en de liefde tot de naaste
is nog altijd de kern van normen en fatsoen
waar heel Nederland in deze verkiezingstijd naar op zoek lijkt,
maar niet met een niveau dat je zegt 'Tsjonge'.

Wij geloven als kerk en christelijke gemeente,
dat er een Woord is dat ons de weg wijst door de woestijn,
dat er een Woord is waarop de wereld op wacht.
Dat er een Woord is dat eindeloos meer te zeggen heeft
dan alle propaganda en partijpolitiek.

Aan dit Woord met een hoofdletter
houdt Jezus vast in de woestijn.
Aan wat geschreven staat,
aan de tora,
aan het woord van vrede en recht,
dat heelt en verzoent.
Jezus houdt er aan vast
opdat wij het niet verliezen en kwijtraken.
Er staat geschreven.

Jezus klemt zich er geheel en al vast aan Gods woord,
zoals de dichter van Psalm 119 zegt:
Uw getuigenis is mijn spijs en drank.
Uw getuigenissen berg ik in zijn hart,
om ze te doen en daaruit te leven.
'Er staat geschreven'!

Aan het einde van de lijdenstijd wordt Jezus
aan het kruis nog eens verzocht:
'Als je Gods zoon bent,
kom dan van dat kruis af!'
Ook dan antwoord Jezus,
in de ultieme beproeving,
met woorden uit de Psalmen.

'Er staat geschreven'.
Daarmee is niet altijd goed omgegaan in de kerk.
Het is ook menigmaal misbruikt.
Van de kruisvaders en de jodenvervolging
tot de jeugdinternaten,
fundamentalistische kringen en de pro-life beweging.
Jezus' woord: 'er staat geschreven'
is geen uitnodiging tot biblicisme, wetticisme of fanatisme,
zoals dat soms met vlagen over de wereld trekt.

Wat mij aanspreekt bij Matteüs is dat koninklijke drietal:
de Geest is er,
op het scharnierpunt van Jezus' roeping en openbare optreden,
de Geest *en* het Woord *en* het sacrament.
Deze drie, die de Reformatie opnieuw in het licht stelde.
De kerk is waar het Woord is,
waar de Geest is
en waar het sacrament is.

Jezus' tegenstander in de woestijn van Judea is de 'diabolos',
zoals er in de Griekse tekst staat.
Die term komt van een werkwoord
dat 'in de war gooien' betekent.
Dat deed de bezetter in de oorlogstijd.
Door gezinnen uit elkaar te trekken
door gedwongen evacuatie of deportatie.
Door de war gooien.
Wanorde stichten.
Dat is het werk van de duivel.

De diabolos wil Jezus ten val brengen
op de weg van zijn messiaanse weg en roeping,
die hij in de war wil gooien en wil dwarsbomen.
Maar in de verzoeking houdt Jezus vast
aan Gods woord.
Over de drie vragen:
naar het brood, naar de macht en naar Gods voorzienigheid
treedt hij niet in discussie met de duivel,

maar gebiedt hij
wat in Gods woord geschreven staat.
Zó legt hij zijn tegenstander aan banden
en schenkt hij ons vrijheid,
de vrijheid van Gods kinderen.
Omdat Hij zijn ziel en zaligheid
aan de duivel *niet* verkocht heeft,
mogen wij, gesterkt door onze dood
en door de gaven van Heilige Geest,
in de woestijn van het leven
delen in zijn overwinning.

Amen.